

Pohjoisen liikennestrategian hyväksyminen

LLHall 05.02.2024 § 7

Valmistelija

Pohjois-Suomen liikennestrategiasta on valmistunut luonnos. Työn tilaajina ovat toimineet maakuntahallitusten päätösten mukaisesti Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin liitot, sekä valtion liikennehallinnosta Lapin, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset, sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom ja Väylävirasto. Ulkopuolisena asiantuntijana on toiminut Sitowise Oy. Työn kustannus on 39 999 € (alv 0%). Valtionhallinnon osuus työn kustannuksista on 50 % ja se jakautui tasan Traficomille, Väylävirastolle ja ELY-keskuksille ja loppuosuus jakautui tasan neljälle maakuntaliitolle. Kainuun liitto on koordinoinut valmistelutyötä.

Strategian visiona on **Pohjoisen liikennejärjestelmästä elinvoimaa, kilpailukykyä ja toimintavarmuutta koko läntiselle Euroopalle.**

Tavoitteiksi on nostettu seuraavat kolme kokonaisuutta:

- Kansainvälisten käytävien kehittäminen parantaa Pohjoisen ulkoista ja sisäistä saavutettavuutta.
- Teollisuuden, alkutuotannon ja matkailun sekä sotilaallisen liikkuvuuden edellytykset paranevat.
- Matka- ja kuljetusketjut sujuvoituvat pitkien etäisyyksien Pohjoisessa.

Tavoitteiden toteuttamiseksi työryhmä on nostanut **ylimaakunnallisesti merkityksellisiä kärkitoimenpiteitä**. Jokaisen valmisteluun osallistuvan maakunnan ääntä on pyritty kuulemaan tasapuolisesti. Rahoituksen tarkoituksenmukaisen kohdentumisen vuoksi on lähtökohtana ollut tärkeimpien kärkihankkeiden nostaminen laajojen toimenpidelistojen sijaan. Kärkitoimenpiteiden lisäksi on nostettu esiin neljään luokkaan jaettuja toimenpiteitä. Luokkia ovat kehityshankkeet, edistettävät asiat, jatkoselvitykset, sekä toimintamallit. **Lapin liiton edunajamisen suunnitelmassa (<https://www.lapinliitto.fi/wp-content/uploads/2023/12/Lapin-liiton-edunajamissuunnitelma-2024-2025.pdf>) esille nostettu toimenpiteitä on huomioitu strategialuonnoksessa seuraavasti:**

- Tieverkon korjausvelan pienentäminen on nostettu strategian tärkeimmäksi kärkitoimenpiteeksi. Edistetään perusväylänpidon rahoitustason nostoa pohjoisen liikenneverkon kunnossapidon ja toimivuuden varmistamiseksi, liikenneturvallisuuden parantamiseksi sekä korjausvelan vähentämiseksi.
- Kiireellisimmiksi kehityshankkeiksi on nostettu valtatie 4 kehittäminen (Oulu-Kemi) ja TEN-T kattavaan verkkoon nousevan valtatie 21 (Tornio-Kilpisjärvi) kehittäminen.
- Seuraavaksi kiireellisimpien kehityshankkeiden joukkoon on nostettu valtatie 4 (Kemi-Rovaniemi-Utsjoki) kehittäminen.
- Lisäksi strategiaan on nostettu tarpeena pohjoisten valtateiden yhteysvälien kehittäminen ja niiden kytkeytymisen TEN-T ydinverkkoon edistäminen (valtatie 5 Kajaani – Kuusamo – Kemijärvi – Sodankylä).
- Kehitystarpeena on tunnistettu Oulu-Laurila ratayhteyden palvelutason nostaminen välityskykyä nostavilla toimenpiteillä.
- Lentoliikenteen osalta edistetään markkinaehtoisten ja mahdollisuuksien mukaan kestäviä käyttövoimia käyttävien lentoyhteyksien kehittymistä mm. Kemi-Tornion lentoasemalla, sekä lentoasemien säilymistä osana Finavian

verkostoa. Lisäksi varmistetaan, että jokaisella alueella on toimiva lentoliikenteen yhteistyöryhmä ja strategia.

- Runkoverkkoyhteyksien rakentaminen Suomen ja Ruotsin välillä (strategialuonnoksessa otsikoitu: edistetään pohjoisen liittymistä useammat mantereet yhdistäviin tietoliikenne- ja merikaapelijärjestelmiin)

Maakunnan sisäisiä, tai muita strategian ulkopuolisia kehittämistoimenpiteitä voidaan nostaa esiin juuri käynnistyneessä Lapin liikennestrategia 2050 -työssä.

Liikenne- ja logistiikkastrategian uudistamistyö käynnistyi kesäkuussa 2023 toimintaympäristöanalyysin laatimisella. Työ jatkui sen jälkeen vision ja tavoitteiden sekä toimintalinjojen ja toimenpiteiden laatimisella. Valmistelutyön aikana pidettiin kaksi työpajaa sidosryhmille (15.9.2023 visio ja tavoitteet, 13.10.2023 toimintalinjat ja toimenpiteet), sekä kolme ohjausryhmän kokousta (21.8.2023, 2.11.2023 ja 10.1.2024). Lisäksi on pidetty kuusi valmistelutyöryhmän kokousta. Strategialuonnos julkistettiin 17.1.2024.

Strategian uudistamisen seuraavat vaiheet:

- kommentointiaika strategialuonnoksesta 17.1. - 12.2.2024, Lapin liiton hallituksessa 5.2.2024
- strategian valmistuminen helmikuussa 2024
- strategian hyväksyminen maakuntahallituksissa maaliskuussa 2024, Lapin liiton hallitus 11.3.2024

Kokouksessa asiaa esittelevät aluesuunnittelija Mikko Tervo ja suunnittelujohtaja Paula Qvick.

Esittelijä maakuntajohtaja Riipi Mika Lapin liitto

Päätösesitys Hallitus käy lähetekeskustelun Pohjoisen liikennestrategiasta.

Päätös Hallitus kävi lähetekeskustelun Pohjoisen liikennestrategiasta.

LLHall 06.05.2024 § 69

Valmistelija

Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallitukset ovat päättäneet vuonna 2017 valmistuneen ja maakuntahallituksissa hyväksytyyn Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian päivittämisestä alkuvuonna 2023.

Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian päivityksen toteuttajaksi, sidosryhmien kanssa käytävän laaja-alaisen vuoropuhelun koordinoijaksi sekä strategiatason liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutusten arvioinnin toteuttajaksi on valittu ulkopuolinen asiantuntija, Sitowise Oy, Kainuun maakuntahallituksen hankintapäätöksellä 22.5.2023. Työn tilaajatahoina ovat Kainuun liitto, Keski-Pohjanmaan liitto, Lapin liitto ja Pohjois-Pohjanmaan liitto sekä valtion liikennehallinnosta Lapin ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom ja Väylävirasto.

Liikenne- ja logistiikkastrategian uudistamistyö käynnistyi keväällä 2023 toimintaympäristöanalyysin laatimisella liittojen ja valtion liikennehallinnon yhteisenä virkатыönä. Työ on jatkunut sen jälkeen asiantuntijakonsultin avustuksella vision ja tavoitteiden sekä toimintalinjojen, toimenpiteiden ja vaikutusten arvioinnin laatimisella. Liikennestrategian uudistamisen ohjausryhmä päätti kokouksessaan 2.11.2023 nimetä

uudistettavan liikenne- ja logistiikkastrategian Pohjoisen liikennestrategiaksi. Ohjausryhmä päätti kokouksessaan 2.11.2023 lähettää strategian uudistamisen vision ja tavoitteet tiedoksi ja kommentoitavaksi maakuntahallituksille. Strategian luonnos esiteltiin verkkotilaisuudessa 17.1.2024 ja luonnoksesta pyydettiin kommentit sidosryhmiltä 17.1.–12.2.2024. Strategian valmistelu-aikaa jatkettiin helmikuussa 2024 raporttiluonnoksesta saadun palautteen, valmistelussa mukana olevien eri osapuolten sitouttamisen ja sisällön viimeistelyn vaatiman ajan vuoksi.

Strategian valmistelun aikana on pidetty kolme työpajaa sidosryhmille, viisi ohjausryhmän kokousta ja yhdeksän valmistelutyöryhmän kokousta. Lisäksi on pidetty yksi erillinen maakuntajohtajien kokous. Ohjausryhmä hyväksyi strategian kokouksessaan 26.3.2023.

Pohjoisen liikennestrategiassa esitetään maakunnille selkeästi yhteiset ja keskeisimmät liikennejärjestelmän kehittämistarpeet. Strategiassa painotetaan asioita, jotka ovat merkitykseltään yhteisiä Pohjoiselle, edellyttävät toteutuakseen ylimaakunnallista yhteistyötä sekä ovat Pohjoiselle ominaisia ja muusta Suomesta poikkeavia. Strategiaan on valittu toimenpiteitä, jotka toteuttavat visiota ja tavoitteita, vastaavat tunnistettuihin tulevaisuuden haasteisiin ja toimintaympäristön muutoksiin ja joiden suunnittelun edistäminen tai toteuttaminen on realistista vuoteen 2036 mennessä. Strategiassa on kiireellisyyden perusteella priorisoitu ylimaakunnallisesti keskeisimmät yhteysvälit ja niiden kehittämis- ja parantamishankkeet tietoperustaisesti. Strategian toimenpideohjelman osalta on arvioitu sekä vaikuttavuutta että vaikutuksia. Lisäksi on arvioitu toimenpideohjelman toimivuutta ja vastaavuutta erilaisissa mahdollisissa tulevaisuuskuvisissa.

Pohjoisen liikennestrategian toteuttamista seuraa Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkatyöryhmä, jossa mukana ovat alueen maakunnan liittojen lisäksi edellä mainitut valtion liikennehallinnon edustajat. Työryhmä tekee seurannan yhteydessä yhteistyötä naapurimaiden liikenneviranomaisten ja alueiden kanssa. Työryhmä päättää seurannan mittaristosta ja seurannan toimintamallista. Työryhmä laatii tarvittaessa ehdotuksia strategian tarkistamisesta tai uudistamisesta Pohjoisen maakuntien maakuntahallituksille.

Pohjoisen liikennestrategia toimii tietopohjana alueen yhteisestä liikennejärjestelmän kehittämisen tahtotilasta muun muassa valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun. Sen tavoitteet ja toimenpiteet tarkentuvat alueellisessa, seudullisessa ja paikallisessa suunnittelussa. Strategian tavoitteiden ja toimenpiteiden tavoitevuosi on 2036.

Pohjoisen liikennestrategia on erillisliitteenä.

Lisätietoja asiasta antaa suunnittelujohtaja Paula Qvick 040 653 2996.

Esittelijä maakuntajohtaja Riipi Mika Lapin liitto

Päätösesitys Maakuntahallitus hyväksyy Pohjoisen liikennestrategian.

Päätös Keskustelun aikana maakuntajohtaja teki seuraavan muutetun päätösesityksen: ”Hallitus hyväksyy Pohjoisen liikennestrategian edellyttäen, että muut maakuntahallitukset hyväksyvät sen sellaisenaan.”

Maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan muutetun päätösesityksen yksimielisesti.

Tiedoksi Kainuun liitto
Keski-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Pohjanmaan liitto

Valmistelija Qvick Paula Lapin liitto

Keski-Pohjanmaan, Kainuun, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakuntahallitukset ovat päättäneet vuonna 2017 valmistuneen ja maakuntahallituksissa hyväksytyin Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian päivittämisestä alkuvuonna 2023. Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian päivityksen toteuttajaksi, sidosryhmien kanssa käytävän laaja-alaisen vuoropuhelun koordinoijaksi sekä strategiatason liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutusten arvioinnin toteuttajaksi on valittu ulkopuolinen asiantuntija, Sitowise Oy, Kainuun maakuntahallituksen hankintapäätöksellä 22.5.2023. Työn tilaajatahoina ovat Kainuun liitto, Keski-Pohjanmaan liitto, Lapin liitto ja Pohjois-Pohjanmaan liitto sekä valtion liikennehallinnosta Lapin ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom ja Väylävirasto.

Liikenne- ja logistiikkastrategian uudistamistyö käynnistyi keväällä 2023 toimintaympäristöanalyysin laatimisella liittojen ja valtion liikennehallinnon yhteisenä virkатыönä. Työ on jatkunut sen jälkeen asiantuntijakonsultin avustuksella vision ja tavoitteiden sekä toimintalinjojen, toimenpiteiden ja vaikutusten arvioinnin laatimisella. Liikennestrategian uudistamisen ohjausryhmä päätti kokouksessaan 2.11.2023 nimetä uudistettavan liikenne- ja logistiikkastrategian Pohjoisen liikennestrategiaksi. Ohjausryhmä päätti kokouksessaan 2.11.2023 lähettää strategian uudistamisen vision ja tavoitteet tiedoksi ja kommentoitavaksi maakuntahallituksille. Strategian luonnos esiteltiin verkkotilaisuudessa 17.1.2024 ja luonnoksesta pyydettiin kommentit sidosryhmiltä 17.1.-12.2.2024. Strategian valmisteluaikaa jatkettiin helmikuussa 2024 raporttiluonnoksesta saadun palautteen, valmistelussa mukana olevien eri osapuolten sitouttamisen ja sisällön viimeistelyn vaatiman ajan vuoksi.

Strategian valmistelun aikana on pidetty kolme työpajaa sidosryhmille, viisi ohjausryhmän kokousta ja yhdeksän valmistelutyöryhmän kokousta. Lisäksi on pidetty yksi erillinen maakuntajohtajien kokous. Ohjausryhmä hyväksyi strategian kokouksessaan 26.3.2024.

Pohjoisen liikennestrategiassa esitetään maakunnille selkeästi yhteiset ja keskeisimmät liikennejärjestelmän kehittämistarpeet. Strategiassa painotetaan asioita, jotka ovat merkitykseltään yhteisiä Pohjoiselle, edellyttävät toteutuakseen ylimaakunnallista yhteistyötä sekä ovat Pohjoiselle ominaisia ja muusta Suomesta poikkeavia. Strategiaan on valittu toimenpiteitä, jotka toteuttavat visiota ja tavoitteita, vastaavat tunnistettuihin tulevaisuuden haasteisiin ja toimintaympäristön muutoksiin ja joiden suunnittelun edistäminen tai toteuttaminen on realistista vuoteen 2036 mennessä. Strategiassa on kiireellisyyden perusteella priorisoitu ylimaakunnallisesti keskeisimmät yhteysvälit ja niiden kehittämis- ja parantamishankkeet tietoperustaisesti. Strategian toimenpideohjelman osalta on arvioitu sekä vaikuttavuutta että vaikutuksia. Lisäksi on arvioitu toimenpideohjelman toimivuutta ja vastaavuutta erilaisissa mahdollisissa tulevaisuuskuvissa.

Pohjoisen liikennestrategian toteuttamista seuraa Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikatyöryhmä, jossa mukana ovat alueen maakunnan liittojen lisäksi edellä mainitut valtion liikennehallinnon edustajat. Työryhmä tekee seurannan yhteydessä yhteistyötä naapurimaiden liikenneviranomaisien ja alueiden kanssa. Työryhmä päättää seurannan mit-taristosta ja seurannan toimintamallista. Työryhmä laatii tarvittaessa ehdotuksia strategian tarkistamisesta tai uudistamisesta Pohjoisen maakuntien maakuntahallituksille.

Pohjoisen liikennestrategia toimii tietopohjana alueen yhteisestä liikennejärjestelmän kehittämisen tahtotilasta muun muassa valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun.

Sen tavoitteet ja toimenpiteet tarkentuvat alueellisessa, seudullisessa ja paikallisessa suunnittelussa. Strategian tavoitteiden ja toimenpiteiden tavoitevuosi on 2036.

Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Keski-Pohjanmaan maakuntahallitusten käsitte-lyssä Pohjois-Pohjanmaan liitto ei ollut valmis hyväksymään laadittua esitystä Pohjoisen liikennestrategiaksi.

Tämän jälkeen Pohjoisen liikennestrategian 2036 suunnittelua on jatkettu ja strategiaa tarkennettu Keski-Pohjanmaan, Kainuun, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakuntahallitusten puheenjohtajien ja maakuntajohtajien kesken 19.6.2024 kokouksessa sovitulla tavalla ja Keski-Pohjanmaan liiton johdolla. Työn loppuun saattamiseen ovat osallistuneet kaikki Pohjois-Suomen maakunnat hyvässä yhteistyössä.

Tarkennettua strategialuonnosta on käsitelty maakuntajohtajien tapaamisessa 8.8.2024, jonka pohjalta strategiaan on tehty lopulliset muutokset.

Strategiaan on tehty edellisen käsittelyn jälkeen muutoksia erityisesti yhteenvetokappaleeseen 4.4 Yhteenveto Pohjoisen liikennestrategian kehittämistarpeista ja toimenpiteistä vuoteen 2036. Kappaleesta on poistettu aiempi kärkitoimenpide sekä kiireellisyysluokat I, II, III. Kappaleeseen on lisätty uutena kokonaisuutena Strategiset kehittämistarpeet, joka sisältää alaotsikot:

- Edistetään kansalaisten arjen sujuvuutta parantamalla liikkumista ja saavutettavuutta
- Kehitetään Pohjois-Suomen liikenneyhteyksiä elinkeinoelämän tarpeiden (ml. matkailun) ja viennin näkökulmasta
- Parannetaan Pohjoisen kokonaisturvallisuutta
- Edistetään perusväylänpidon rahoitustason nostoa ja ennakoitavuutta.

Kappaleen 4.4 keskeistä karttakuvaa on muutettu siten, että kuvaan on lisätty otsikot Kokonaisturvallisuus, Saavutettavuus, Elinkeinoelämän ja viennin tarpeet sekä Rahoitus, joiden alle on koottu tie- ja raideliikennettä, satamia sekä koko liikenneverkkoa koskevia toimenpiteitä. Aiempien Vt21, Vt4, Pääradan ja Savonradan lisäksi karttakuvaan on nostettu Vt4 osalta väli Hirvas-Rovaniemi-Vikajärvi, satamien osalta Kokkolan, Raahen ja Kemin satamien nostaminen osaksi TEN-T-ydinverkkoa sekä tieverkon osalta Vt8 ja Vt22 kehittämistoimenpiteitä. Rahoitusotsikon alle on kirjattu aiempi kärkitoimenpide perusväylänpidon rahoitustason nostosta ja ennakoitavuudesta.

Pohjoisen liikennestrategia 2036 on erillisliitteenä ja se esitellään kokouksessa.

Lisätietoja asiasta antaa suunnittelujohtaja Paula Qvick, p. 040 653 2996, paula.qvick@lapinliitto.fi.

Esittelijä vs. maakuntajohtaja Ekdahl Päivi Lapin liitto

Päätösesitys Maakuntahallitus hyväksyy Pohjoisen liikennestrategian. Liikennestrategian hyväksymispäätös lähetetään tiedoksi Pohjoisen muille maakunnille.

Päätös Hallitus hyväksyi päätösesityksen keskustelun jälkeen yksimielisesti.

Tiedoksi

Kainuun liitto

Keski-Pohjanmaan liitto

Pohjois-Pohjanmaan liitto